

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Præmittitur quod apud omnes est certum, & conclusio negativa
statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

utur infirmitas latificans, pavor confortans, passio sal-
vans, mors vivificans, infirmitas roborans.

Similia habet Richardus à S. Laurentio lib. 4.
de laudibus Dei paræ, ubi mirabilem hanc re-
tum inter se pugnantium & diffidentium, in
Christo concordiam, rhythmicâ hac expressione
elegantè celebrat.

Mirarebis conversio,
Longitudo brevis efficitur,
Latitudo constricta cernitur,
Complanatur profunditas,
Altitudo demissa subditur,
Virtus tacet, potestas regitur,
Infirma mutat firmitas,
Languet salus, paver fiducia,
Sordet nitore, plorat lacrima,
Tristatur consolatio,
Disciplinam subit prudentia,
Vilitati se subdit gloria,
Eger passu refectio,
Invenitur panis esuriens,
Aer fit sors indesciens,
Libertas iugo premittitur,
Esse subit nunquam incipiens,
Locus manet locari nesciens,
Evita mortem paritur,
Quis hoc vidit, quis istud didicit,
Quis hoc satis mirari sufficit,
Et quid est hoc miraculi?
Quid hoc? Ipse profectu deficit,
Imo suo defectu reficit,
Deus defectum seculi.

ARTICULUS II.

*Utrum anima Christi per scientiam beatam
omnes creaturas possibiles in essentia
divina cognoscat?*

§. 1.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & conclusio
negativa statuitur.

Utrum certum & indubitatum in Theologia cum
D. Thoma hic art. 1. supponimus, animam
Christi per scientiam beatam Deum non com-
prehendere, tum quia nullus intellectus crea-
tus, etiam de potentia absoluta, potest Deum
comprehendere, seu divinam essentiam tam per-
fectè cognoscere quantum cognoscibilis est, ut
in Tractatu de visione beata ostensum est. Tum
etiam quia in Concilio Basilienfi sess. 122. tan-
quam erronea in fide damnatur hæc propositio
Augustini de Roma Archiepiscopi Nazarenis;
Anima Christi videt Deum tam clarè & intensè sicut
Deus videt seipsum. Et 2. part. directorij Inquisito-
rum qu. 1. inter errores Arnaldi de villa nova
Medici, damnatos per Inquisitores, secundo lo-
co ille refertur: Quam citò anima Christi fuit unita
divinitati, statim ipsa anima scivit omnia quæ Deus
scit. Est igitur error in fide, asserere animam
Christi per scientiam beatam Deum comprehen-
dere, seu cognoscere quantum cognoscibilis
est. Unde scitè Albertus magnus in 3. dist. 14.
art. 1. Solus Deus comprehendit se, si enim diceremus,
eum concludi comprehensione capacitatis animæ Chris-
ti, videtur mihi quod hoc redundaret in blasphemiam
Dei et Christi.

Tom. IV.

Hoc, ut dixi, certum & indubitatum est apud
omnes Theologos. Solum difficultatem ingerit
testimonium Iudori cap. 48. in Exodum sic di-
centis. *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & humani-
tati suscepta.* Quæ verba non nisi de cognitione
comprehensiva intelligi possunt, cum integra
Trinitatis cognitio competens ipsi Trinitati,
vera sit Deitatis comprehensio.

Nec valet quod nonnulli Recentiores dicunt,
testimonium Iudori non fideliter referri à D.
Thoma hic art. 1. sed in Iudoro lib. 1. sententia-
rum cap. 3. sic haberi: *Sola Trinitas sibi integrè no-
ta est, & humanitas à Christo suscepta.* Non valet,
inquam, hæc evasio, nam licet verum sit quod in
Iudoro lib. 1. sententiarum cap. 3. qui ad mar-
ginem D. Thomæ non bene notatur, hæc verba
legantur; loco tamen à nobis citato, & ex capi-
te 42. in Exodum desumpto, habentur verba
quæ retulimus. Et ne quis dicat esse lapsum Ty-
pographi, notat Iudori Scholastes octo manu-
scriptos libros, tam Longobardicis quam nostris
characteribus scriptos, cum ista editione con-
cordare. Unde cum D. Thoma hic art. 1. ad 1.
dicendum est, Iudorum hoc dixisse, propter ex-
cellentissimam cognitionem convenientem a-
nimæ Christi Domini, quæ nulli alteri creaturæ
est communis, integræque appellatur, non quia
sit comprehensiva Dei, nec maxima inter possi-
biles de potentia Dei absoluta, sed quia est su-
prema inter possibiles de lege statuta: quemad-
modum supra disp. 13. art. 2. diximus, animam
Christi dici plenam gratiâ habituali, non quod
non sit possibilis major gratia de potentia abso-
luta, sed quia de lege ordinaria major & inten-
sior dari nequit. Dici etiam potest, Iudorum lo-
qui de homine assumpto, ratione divinitatis. Vel
id dixisse ex opinione apud aliquos tunc rece-
pra, quod per divinum intellectum cognoscere
animam Christi, ut rectè observavit P. Nicolai in
scholiis ad articulum 1. hujus questionis. His
præmissis, pro resolutione difficultatis propo-
nitur.

Dico, anima Christi per scientiam beatam non
cognoscit in divina essentia omnes creaturas
possibiles. Ita communiter Theologi tam dome-
stici quam extranei, contra Hugonem à S. Victo-
re, Alensem, Durandum, Scotum, & alios anti-
quos, asserentes animam Christi omnia possibi-
lia in verbo per scientiam beatam cognoscere.
In eo tamen discrepant, quod Hugo id concedit
animæ Christi, ratione scientiæ & intellectus
increatæ, quam ipsi à Deo communicaram esse
docet, ut disp. præcedenti art. 1. vidimus: alij
verò animam Christi per scientiam creatam om-
nia possibilia cognoscere asserunt.

Plures autem ad probandam nostram conclu-
sionem adducuntur à Recentioribus rationes,
quæ parùm urgent, & facile dilui possunt: unde
illis prætermisiss, suadetur conclusio ratione D.
Thomæ hic art. 2. ad hanc formam redacta.
Cognitio omnium possibilibum in divina essen-
tia cognita, est divina essentia comprehensior:
Sed implicat intellectum creatum, & conse-
quenter intellectum animæ Christi, Dei essen-
tiam comprehendere: Ergo & omnia possibilia
in eo cognoscere. Minor pater ex suprà dictis,
& à D. Thoma hic art. 1. demonstratur.

Major autem in qua est difficultas, sic ostendi-
tur. Eo modo unum in alio cognoscitur, quo in
illo continetur: Sed creaturæ continentur in Deo
ut effectus in causa: Ergo in illo cognoscuntur si-

Ecce 2

cut

cut effectus in causa: Sed cognitio omnium effectuum in aliqua causa, ex vi cognitionis illius, est causa comprehensio: Ergo cognitio omnium possibilium in divina essentia cognita est divina essentia comprehensio. Minorem subsumptam sic probat S. Doctor. Quanto perfectius cognoscitur causa, tanto plures effectus cognoscuntur in illa: Ergo non possunt omnes effectus alienius causae cognosci ex vi cognitionis causae, nisi in causa cognita omni perfectione possibili: Sed cognitio causae perfecta omni perfectione possibili, est illius comprehensio: Ergo cognitio omnium effectuum in aliqua causa, est ipsius comprehensio.

30. Rationem hanc D. Thomas variis instantiis, veluti quibusdam nebulis, obscurat et nititur. Scotus in 3. dist. 14. qu. 2. sed illas Capreolus, Cajetanus, & Ferrarientis, facile depellunt, unde in his immorari non expedit. Recentiores etiam aliquas excogitarunt solutiones, ut vim ejus eluderent. Quidam enim dicunt, cognitionem omnium effectuum in divina essentia cognita, ad summum exigere vel arguere comprehensionem divinae omnipotentiae, non autem divinae essentiae. Alij respondent non comprehendi etiam divinam omnipotentiam per cognitionem omnium creaturarum in illa; quia cognita divina omnipotentia sub omni connexione ad creaturas, adhuc restat cognoscenda secundum connexionem identitatis quam habet cum ceteris attributis. Alij asserunt ex cognitione omnium possibilem in divina omnipotentia, non colligi ejus comprehensionem, quia omnium possibilem collectio non est adaequatus terminus cognoscibilitatis omnipotentiae, cum etiam creaturae repugnantes in omnipotentia possint cognosci. Aliorum denique solutio est, cognitionem omnium possibilem in divina essentia, non esse, nec inferre comprehensionem intensivam illius, sed tantum extensivam, quam intellectui humano Christi non repugnare existimant.

31. Verum haec frivola sunt, & facile possunt depelli. Primum quidem, tum quia non stat rei virtutem comprehendi, & non comprehendi essentiam: Ergo si ex cognitione omnium possibilem colligitur omnipotentiae comprehensio, ex illa etiam inferitur comprehensio divinae essentiae. Tum etiam, quia sicut divina essentia est infinita, ita etiam divina virtus & potentia: Sed intellectus creatus non potest comprehendere essentiam divinam, ratione infinitatis: Ergo nec divinam virtutem seu potentiam. Quo discursu utitur S. Doctor quaest. 20. de verit. art. 5. in secundo argumento *sed contra*, & 3. contra Gent. cap. 16. ratione 3.

32. Secundum etiam futile est, nam videns in Dei omnipotentia creaturas posibles, illam intuitivè cognoscit: Sed implicat intuitivè cognosci Dei omnipotentiam, non cognita connexione quam habet cum ceteris attributis, cum indentificetur realiter cum illis: Ergo repugnat cognosci creaturas posibles in Dei omnipotentia tanquam in causa, nisi cognoscatur connexio quam habet cum ceteris attributis.

33. Non valet etiam tertia solutio: Non stat enim omnia possibilea cognosci, & impossibilea latere: Ergo ex non cognitione impossibilem, omnibus possibilebus cognitis, divina omnipotentia comprehensio negari nequit. Consequentia manifesta est. Antecedens probatur. Impossibilia non possunt in seipsis cognosci, nec etiam

in divina omnipotentia, sed solum cognosci sunt ratione ipsorum possibilem, licet malum bona creata, & negationes per formas oppositas cognosci a Deo docet D. Thomas 1. p. qu. 1. art. 9. & 10. Ergo omnibus possibilebus cognitis comprehensivè, non possunt impossibilea tere.

Ultima demum solutio, quae apud Recentiores frequentior est, facile potest refelli, nam cognitio omnium creaturarum in verbo, sicut dicat explicite & formaliter infinitam extensivam, illativè tamen & virtualiter, inferre intensivam intentionem, subindeque comprehensionem intensivam divinae essentiae & omnipotentiae quia non potest penetrari virtus infinita & infinite participabilis, sine infinita claritate & distinctione, cum hac sola sufficiat ad penetrandum in eum modum quo virtus illa infinita participabilis est; tanto siquidem majus seu intensius lumen gloriae requiritur, quanto plures creaturae posibles in divina omnipotentia cognoscuntur: Ergo ad exhaustivam & penetrativam finitam rerum possibilem quae in Dei essentia potentia latent collectionem, lumen gloriae infinite intensum requiritur. Quo discursu utitur Thomas 1. p. qu. 12. 7. ad probandum Deum posse comprehendi ab intellectu creato, lumen gloriae perfuso. *Intantum* (inquit) *intellectus creatus divinam essentiam perfectius vel minus perfecte cognoscit, inquantum maiori vel minori lumine glorie perfunditur: cum igitur lumen glorie creatum, quocumque intellectu creato receptum, non possit dici finitum, impossibile est quod aliquis intellectus creatus Deum infinite cognoscatur, unde impossibile est quod Deum comprehendat.*

5. 11.

Solvuntur objectiones.

Plures ac difficiles contra nostram conclusionem & rationem D. Thomae, fieri possunt instantiae, quas ad maiorem claritatem & brevitatem, sequenti objectione proponemus & concludemus.

Obijcies ergo: Si Christus per scientiam beatam omnes creaturas posibles in Dei essentia & omnipotentia non cognosceret, maxime qui intellectus creatus anima Christi Dei essentia & omnipotentiam comprehenderet, quod est impossibile: Sed ex cognitione omnium possibilem in verbo, non inferitur comprehensio divinae essentiae & omnipotentiae: Ergo praecipuum nostrae conclusionis fundamentum corrumpitur. Major ex supra dictis patet, Minor vero in quaest. difficultas, ostenditur primò Angelus inferior non comprehendit superiorem, ut docuitur Tractatu de Angelis, & tamen Angelus inferior cognoscit omnia naturalia quae in Angelo superiori virtualiter continentur, alias posset de naturalibus a superiori illuminari, contra D. Thomam 1. p. qu. 109. art. 3. ad 2. ubi asserit de his quae pertinent ad ordinem naturalem, quoniam Angelum non illuminare alterum, sed tantum de his quae supra naturam sunt: Ergo ex cognitione eorum quae in aliquo virtualiter continentur non sequitur illius comprehensio, & consequenter licet Christus omnia possibilea in Dei omnipotentia cognosceret, non propterea tamen illam comprehenderet.

Secundò, Ex cognitione eorum quae Deo